

Oponentský posudek na habilitační práci Mgr. Pavola Breziny, PhD.

„Technika a technológie v hudobnom vzdelávaní – východiská, stav, perspektívy“

(Nitra 2017)

Téma habilitační práce je a v budoucnu stále bude aktuální, vzhledem k tomu, jak rychle se vyvíjejí moderní technologie, které tak přinášejí nový potenciál do nejen hudebního vzdělávání. Název práce je však pojat velmi obecně, podle něj bych očekával obsahové zaměření širší, než autor-habilitant ve své práci poskytl. Práce je nejen příliš jednostranně zredukována na oblast technologií zvukového záznamu a reprodukce zvuku, ale také oblast vzdělávání je zaměřena výhradně pro potřebu základních uměleckých škol, konkrétně na předmět Hudba a počítač.

Forma a obsah

Práce je rozdělena do dvou logických celků. První rámcová kapitola, která je svým rozsahem přibližně třetinou práce, je věnována počátkům vývoje technologií zvukového záznamu se zřetelem k hudebnímu vzdělávání. Dílčí kapitoly jsou přehledovými studiemi, které čerpají téměř výhradně ze zahraniční, anglicky psané literatury. Studie jsou zde stručnější, typu encyklopedických hesel, pro potřebu základního vhledu do problematiky však stačí, jsou výstižné. Autor zde klade největší důraz na fonograf, koncepci T. A. Edisona, jeho ideu využití vynálezu i v hudebním vzdělávání. Domnívám se, že v přehledu historického vývoje mohl autor pokračovat pro úplnost dál k modernějším záznamovým zařízením. Také není zcela objektivní zabývat se zde pouze analogovými zařízeními, ale též digitálními (minimálně např. piano rolls z konce 19. stol.), které jsou často v úzkém vztahu k analogu. Jistou odbočkou od tématu se může zdát kapitola o počátcích rozhlasového vysílání. Naopak zásadní kapitolou jsou *Východiská formovanie teórie pedagogiky zvukovej tvorby*, kde autor mj. správně poznamenává, že je důležité u absolventů zvukové tvorby nasměrovat praktické a teoretické vědomosti k tvořivosti, kreativitě a při tvorbě kurikula vycházet vedle stanovených kompetencí také ze zkušeností a požadavků praxe. Vzhledem ke konstatování na s. 41, že i v budoucnosti bude vzdělávání ve zvukové tvorbě dominantně postavené na využívání počítačů a počítačových technologií, je otázkou, zda podle návrhu autora (s. 43) bude dostačující pro vysokoškolskou přípravu učitelů zvukové tvorby nastavení předmětů zaměřených na rozšířené možnosti využití techniky a technologií jako volitelných. Právě učitel hudební výchovy bude do budoucna muset rozšiřovat své kompetence v tomto směru – práce s novými médii (včetně zvukové techniky) by měla patřit k jeho klíčovým kompetencím.

Druhá rámcová kapitola nese název *Zvuková tvorba ako obsah predmetu Hudba a počítač*.

Autor postupuje opět logicky, nejprve se stručně a velmi obecně věnuje roli digitálních a počítačových technologií ve vzdělávání, kreativitě a technologiím ve vyučovacím procesu a analýze současného stavu předmětu Hudba a počítač. Zde konstatuje, že je příliš úzce zaměřen na digitální technologie (MIDI) a teoretické vědomosti neumožňují žákům poznávat systém zvukové tvorby od nejzákladnější činnosti. Naopak, podle obsahu práce autora, o čem píše a kam směřuje, se nemohu ubránit dojmu, že staví svou koncepci předmětu spíše pro budoucí absolventy typu zvukaře, mistra zvuku v nahrávacích studiích. Přičemž předmět, jak je nastaven v současnosti v ZUŠ, směřuje spíše ke komponování na počítači (proto MIDI a prerekvizita v programu I a II v podobě znalosti hry na nástroj), domácímu muzicírování, které je i žákovi v domácím prostředí finančně dostupné.

Součástí tohoto oddílu je výzkum, jehož předmětem je 16 metodických příruček vydaných v renomovaných zahraničních vydavatelstvích s orientací na vzdělávání ve zvukové a multimediální oblasti. 1. fáze výzkumu se podle mého názoru neměla omezit jen na deskriptivní charakteristiku a částečné vyhodnocení kvalitativního výzkumu, ale na podrobnější analýzu textů. Podobně 2. fáze výzkumu v podobě hledání (pomocí speciálního softwaru) frekvenčního výskytu vybraných pojmů v těchto příručkách. I když se tato fáze výzkumu jeví přinejmenším zajímavá, osobně se domnívám, že frekvenční výskyt pojmů nic nevyovídá o kvalitě textu, jeho funkčnosti apod. Obě fáze výzkumu se pak staly východiskem pro vytváření konceptů pro návrh nových učebních plánů a osnov předmětu Hudba a počítač. Podle mého názoru mezi koncepcemi chybí rozpracování konceptu kompozice, přičemž v autorově závěrečném návrhu učebního plánu, který je sestaven dostatečně objektivně a správně, se již objevuje. Je totiž důležité, aby profil předmětu nebyl postaven jen na zvuku a technologiích, aby se z něj nevytratilo nejpodstatnější, tj. hudba.

Formální úprava a jazyková úroveň

Práce je strukturována logicky, přehledně, jazyková stránka textu je na solidní úrovni, text je velmi dobře formulovaný, srozumitelný, autor se striktně drží odborného stylu. Je třeba však upozornit na některé tiskové chyby, které při korektuře unikly (např. s. 32 a 33 – chybně uvedeno jméno Conkhite, správně: Cronkhite; dvě podoby psaní jména Schoenberg a Schönberg uvedené na jedné straně (s. 37) a chybně na s. 124 (Schönberga); Hisotry, správně: History na s. 134). Ne všechny odkazy v poznámkách pod čarou jsou uvedeny v seznamu literatury (odkazy č. 113, 114, 116, 141), navíc neobsahují úplné bibliografické údaje. Přílohy jsou paginovány.

Svým rozsahem se habilitační práce blíží spíše doktorské práci, bez soupisu literatury a příloh obsahuje pouhých 127 stran. Škoda, že habilitant svou práci nerozšířil o zmíněné pasáže, které v textu koncepčně chybí.

Závěr posudku

Vzhledem k výše uvedeným připomínkám je třeba dodat, že nově profilovaný obor Pedagogika zvukové tvorby je teprve na začátku svého vývoje a v tomto smyslu je třeba také chápat habilitantovu práci, jako preliminární, průkopnickou studii. Z textu je patrná erudovanost habilitanta v dané problematice. Zásadní problém vidím zejména ve zredukování koncepce práce vzhledem k jejímu názvu, jak bylo zmíněno v úvodu posudku.

Habilitační práci Mgr. Pavola Breziny přes uvedené výhrady **doporučuji** k obhajobě.

Otázky k obhajobě:

- 1) Na s. 57 píšete, má-li být předmět Hudba a počítač pro žáky přínosný, musí především rozvíjet hudebně tvořivou činnost a abstraktní hudební myšlení. Můžete konkretizovat, jakými prostředky toho lze docílit?
- 2) V rámci nových technologií neuvádíte možnosti využití tabletů, iPadů, smartphonů apod. Domníváte se, že mohou mít svůj potenciál i v předmětu Hudba a počítač?

V Brně 18. 9. 2017

doc. PhDr. Marek Sedláček, Ph.D.
Pedagogická fakulta Masarykovy univerzity